

Tentamen i Elektromagnetisk fältteori för F2 och TM2.

EEF031 2018-04-05, kl. 14:00-18:00

Tillåtna hjälpmedel:	BETA, Physics Handbook, Formelsamling i Elektromagnetisk fältteori, Valfri kalkylator men inga egna anteckningar utöver egna formler på sista bladet i formelsamlingen i Elektromagnetisk fältteori
Förfrågningar:	Tomas Rydholm, tel. 072 - 170 47 48
Lösningar:	Anslås på kursens hemsida
Resultatet:	Anslås i LADOK
Granskning:	Sker på plats och tid annonseras på kurshemsidan
Kom ihåg	Poängavdrag görs för otydliga figurer, utelämnade referensriktningar, dimensionsfel och utelämnade motiveringar.

OBS!

Resultat från **läsårets** dugga får tillgodoräknas på elektrostatik- (tal 1) respektive magnetostatiktalet (tal 2). Bästa resultatet från duggan eller tentan räknas. Poäng på teoridelen respektive problemlösningsdelen räknas separat. Bonuspoäng från **årets** omgång av webb-frågorna får också tillgodoräknas till tentaresultatet.

Svaren på förståelsedelen skall ges på tesen som skall lämnas in.

Förståelsefrågorna besvaras genom att markera en av rutorna efter varje påstående till höger. En och endast en ruta på varje rad skall markeras. De tre svarsalternativen (från vänster till höger är) Ja, Vet ej och Nej. Riktigt svar ger +0,2 poäng oriktigt svar ger -0,2p. Vet ej är neutralt och ger noll poäng. Förståelseuppgifterna ger maximalt 1 poäng och lägst -1 poäng och man kan därför få 1poäng även med ett vet ej svar.

Anonym kod:

(Var vänlig ange den **email-adress** som används för inlämningsuppgifterna bland den dolda personinformationen på omslaget)

1 (Elektrostatik)

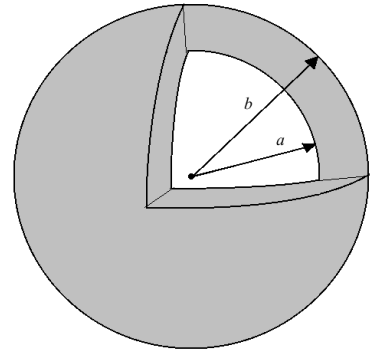
Problemlösningsdel (8 poäng)

Ett elektret (material med permanent elektrisk polariseringsvektor, jmf magnet) har formen av ett ihåligt klot med innerradie a och ytterradie b . Polariseringsvektorn i materialet är

$$\mathbf{P} = P_0 \hat{\mathbf{R}}$$

A) Beräkna det elektriska fältet och förskjutningsfältet till storlek och riktning samt den elektriska potentialen överallt. (5 poäng)

B) Antag nu att en total laddning Q läggs på den inre gränssytan, men att polariseringsvektorn fortfarande är densamma. Beräkna de tre fälten från A) på nytt. (3 poäng)

Förståelsedel (4 poäng)

c) Vilket eller vilka (om något) av följande påståenden är riktiga?

	ja	?	nej
För att fullständigt beskriva den grundläggande fysiken i uppgiften ovan räcker ett av Maxwells postulat.	☐	☐	☐
För att fullständigt beskriva den grundläggande fysiken i uppgiften ovan behövs två av Maxwells postulat.	☐	☐	☐
Den grundläggande fysiken i problemlösningsdelen ovan bygger bland annat på Gauss lag.	☐	☐	☐
Den grundläggande fysiken i problemlösningsdelen ovan bygger bland annat på att B-fältet är källfritt.	☐	☐	☐
Den grundläggande fysiken i problemlösningsdelen ovan bygger bland annat på att E-fältet är källfritt.	☐	☐	☐
Den grundläggande fysiken i problemlösningsdelen ovan bygger bland annat på att rotationen av B-fältet är lika med den fria strömtätheten gånger permeabiliteten.	☐	☐	☐

d) Vilket eller vilka (om något) av följande påståenden är riktiga?

	ja	?	nej
Speglingsmetoden är en metod som kan användas för att lösa Laplaces ekvation.	☐	☐	☐
Poissons ekvation har en unik lösning även om inga randvillkor anges.	☐	☐	☐
Speglingsmetoden kan användas för att lösa Poissons ekvation i godtycklig geometri.	☐	☐	☐
Speglingsmetoden kan användas för att lösa Poissons ekvation ovanför ett stort ledande plan.	☐	☐	☐
Speglingsmetoden kan användas för att lösa Poissons ekvation ovanför ett stort isolerande plan.	☐	☐	☐
Poissons ekvation härleds från de elektrostatiska postulaten om divergens och rotation av E-fältet.	☐	☐	☐

e) Vilket eller vilka (om något) av följande påståenden är riktiga?

	ja	?	nej
Kraften på en laddad partikel som orsakas av ett E-fält är riktad längs med E-fältslinjerna.	☐	☐	☐
Laddningar i vila som utsätts för ett nollskilt E-fält påverkas alltid av en kraft orsakad av E-fältet.	☐	☐	☐
Laddningar som rör sig <i>parallellt</i> med E-fältslinjerna utsätts alltid för en kraft orsakad av E-fältet.	☐	☐	☐
Laddningar som rör sig <i>vinkelrätt</i> mot E-fältslinjerna utsätts alltid för en kraft orsakad av E-fältet.	☐	☐	☐
Två laddningar som befinner sig i närheten av varandra känner alltid av en attraktiv kraft, oberoende av de två laddningarnas polaritet.	☐	☐	☐
E-fältslinjer kan korsas varandra.	☐	☐	☐

f) Vilket eller vilka (om något) av följande påståenden är riktiga?

	ja	?	nej
Enheten för det elektriska fältet är V.	☐	☐	☐
Sambandet $D = \epsilon E$ mellan E- och D-fältet kan härledas utifrån postulaten för elektrostatiken.	☐	☐	☐
På stort avstånd från en elektrisk dipol avtar E-fältet som $1/R$.	☐	☐	☐
På litet avstånd (av samma storleksordning som avståndet mellan laddningarna i en elektrisk dipol) avtar E-fältet som $1/R$ från en elektrisk dipol.	☐	☐	☐
Antagande om approximativ strömfördelning ger en för låg resistans vid resistansberäkning.	☐	☐	☐
Antagande om approximativ potentialfördelning ger en för hög resistans vid resistansberäkning.	☐	☐	☐

2 (Magnetostatik)

Problemlösningsdel (8 poäng)

En trådformig ledare är böjd i form av en reguljär n -hörning, vars inskrivna radie är R .

A) Bestäm den magnetiska flödestätheten \mathbf{B} i n -hörningens centrum då ledaren för strömmen I . (5 poäng)

B) Vad sker då $n \rightarrow \infty$. Jämför även med ett enklare fall. (3 poäng)

Förståelsedel (4 poäng)

c) Vilket eller vilka (om något) av följande påståenden är riktiga?

	ja	?	nej
För att fullständigt beskriva den grundläggande fysiken i uppgiften ovan räcker ett av Maxwells postulat.	☐	☐	☐
För att fullständigt beskriva den grundläggande fysiken i uppgiften ovan behövs två av Maxwells postulat.	☐	☐	☐
Den grundläggande fysiken i problemlösningsdelen ovan bygger bland annat på Gauss lag.	☐	☐	☐
Den grundläggande fysiken i problemlösningsdelen ovan bygger bland annat på att B-fältet är källfritt.	☐	☐	☐
Den grundläggande fysiken i problemlösningsdelen ovan bygger bland annat på att E-fältet är källfritt.	☐	☐	☐
Den grundläggande fysiken i problemlösningsdelen ovan bygger bland annat på att rotationen av B-fältet är lika med den fria strömtätheten gånger permeabiliteten.	☐	☐	☐

d) Vilket eller vilka (om något) av följande påståenden är riktiga?

	ja	?	nej
B-fältets tangentialkomponent är alltid kontinuerlig i gränsen mellan två material.	☐	☐	☐
H-fältets tangentialkomponent är alltid kontinuerlig i gränsen mellan två material.	☐	☐	☐
B-fältets normalkomponent är alltid kontinuerlig i gränsen mellan två material.	☐	☐	☐
H-fältets normalkomponent är alltid kontinuerlig i gränsen mellan två material.	☐	☐	☐
J-fältets normalkomponent är alltid kontinuerlig i gränsen mellan två material.	☐	☐	☐
J-fältets tangentialkomponent är alltid kontinuerlig i gränsen mellan två material.	☐	☐	☐

e) Vilket eller vilka (om något) av följande påståenden är riktiga?

	ja	?	nej
Magnetiska dipoler används för att modellera magnetiska material.	☐	☐	☐
Ferromagnetiska material har små relativa permeabilitetstal.	☐	☐	☐
Paramagnetiska material har negativa relativa permeabilitetstal.	☐	☐	☐
Reluktans för en magnetfältskrets motsvarar ungefär resistans för en elektrisk krets.	☐	☐	☐
B-fältets roll i magnetostatiken påminner om D-fältets roll i elektrostatiken.	☐	☐	☐
Ferromagnetiska material, till exempel järn, är exempel på ett linjärt material, som har ett perfekt linjärt samband mellan B och H-fälten.	☐	☐	☐

f) Vilket eller vilka (om något) av följande påståenden är riktiga?

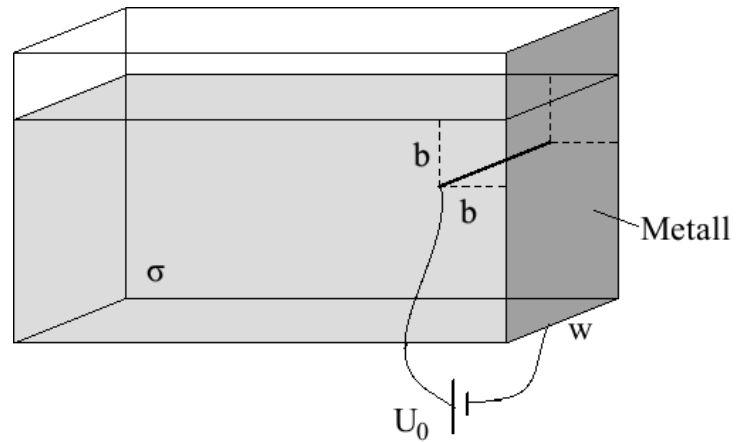
	ja	?	nej
Two långa raka parallella ledare som leder en likström i samma riktning känner av en attraktiv kraft.	☐	☐	☐
Two långa raka parallella ledare känner av en attraktiv kraft om strömmen i den ena ledaren är noll och den andra ledaren för en likström.	☐	☐	☐
En laddad partikel som befinner sig i vila i ett B-fält känner en kraft som orsakas av B-fältet.	☐	☐	☐
Om vi använder metoden med virtuella förflyttningar för att beräkna den magnetiska kraften kan både flöde och ström hållas konstanta samtidigt under den tänkta förflyttningen.	☐	☐	☐
Om man håller strömmen konstant blir kraften större än om man håller flödet konstant eftersom batteriet i det fallet levererar energi till systemet för att hålla strömmen konstant.	☐	☐	☐
Om vi håller det magnetiska flödet konstant ska vi ha ett minustecken framför derivatan av energin.	☐	☐	☐

3

Problemlösningsdel (8 poäng)

Ett stort akvarium är format som ett rätblock. Den ena kortsidan (som har bredd w) är av metall medan de övriga sidorna och golvet är isolerande. Akvariet är fyllt med en vätska som har konduktivitet σ , mycket mindre än den för metallen.

En metalltråd med radie a placeras normalt mot långsidorna enligt figuren. Avstånden till metallväggen och vätskeytan är b . Ett batteri med polspänning U_0 kopplas mellan tråden och metallväggen. Tankens dimensioner är mycket större än b .

A) Beräkna resistansen mellan tråden och metallväggen.

Förståelsedel (4 poäng)

b) Vilket eller vilka (om något) av följande påståenden är riktiga?

	ja	?	nej
För att fullständigt beskriva den grundläggande fysiken i uppgiften ovan räcker två av Maxwells postulat.	☐	☐	☐
För att fullständigt beskriva den grundläggande fysiken i uppgiften ovan behövs alla fyra Maxwells postulat.	☐	☐	☐
Den grundläggande fysiken i uppgiften ovan bygger bland annat på att rotationen av H-fältet är den fria strömtätheten plus tidsderivatan av förskjutningsfältet.	☐	☐	☐
Den grundläggande fysiken i uppgiften ovan bygger bland annat på att B-fältet är konservativt.	☐	☐	☐
Den grundläggande fysiken i uppgiften ovan bygger bland annat på att rotationen av E-fältet är lika med minus tidsderivatan av B-fältet.	☐	☐	☐
Den grundläggande fysiken i uppgiften ovan bygger bland annat på att E-fältet är källfritt.	☐	☐	☐

c) Vilket eller vilka (om något) av följande påståenden är riktiga?

	ja	?	nej
E-fältet är rotationsfritt för tidsvarierande fält.	☐	☐	☐
B-fältet är källfritt för tidsvarierande fält.	☐	☐	☐
Lenz lag är ett av Maxwells postulat.	☐	☐	☐
Lenz lag säger att en inducerad spänning motverkar förändringen i det pålagda magnetfältet.	☐	☐	☐
En spänning kan induceras i en krets även om B-fältet är konstant i tiden.	☐	☐	☐
En transformator är ett exempel på en komponent som bygger på induktion för sin funktion.	☐	☐	☐

d) Vilket eller vilka (om något) av följande påståenden är riktiga?

	ja	?	nej
Retarderade potentialer kan användas för att beskriva hur E-fältet från en tidsvarierande laddningsfördelning breder ut sig i rummet.	☐	☐	☐
Retarderade potentialer uttrycker att ett elektromagnetiskt fält breder ut sig med ljusets hastighet.	☐	☐	☐
Ett statiskt V-fält från en punktladdning är ett exempel på en retarderad potential.	☐	☐	☐
Den retarderade potentialen har formen $A(t-R/c)$.	☐	☐	☐
Den retarderade potentialen kan endast uttryckas med hjälp av den magnetiska vektorpotentialen, A .	☐	☐	☐
A-fältet har enheten A/m.	☐	☐	☐

e) Vilket eller vilka (om något) av följande påståenden är riktiga?

	ja	?	nej
Man kan välja rotationen av den magnetiska vektorpotentialen fritt i elektromagnetismen.	☐	☐	☐
Man väljer ofta rotationen av den magnetiska vektorpotentialen till samma som i statiken för att förenkla beräkningarna.	☐	☐	☐
Faradays induktionslag uttrycker att ett elektriskt fält kan genereras utan laddningsseparation.	☐	☐	☐
Lentz lag säger att en inducerad ström vill motverka förändringen i det pålagda fältet.	☐	☐	☐
Om en sluten slinga rör sig i ett konstant och homogent B-fält induceras en ström i slingan.	☐	☐	☐
En spänning kan induceras i en ledare trots att $-dB/dt$ termen i Faradays lag är noll.	☐	☐	☐

Problemlösningsdel (8 poäng)

A) En plan våg (vinkelfrekvens ω) utbreder sig i vakuum med en Poyntingvektor, $\mathbf{S}(\mathbf{r}, t)$ enligt följande:

$$\mathbf{S}(\mathbf{r}, t) = \frac{A^2}{Z_0} \frac{\hat{\mathbf{z}} + \hat{\mathbf{x}}}{\sqrt{2}} \cos^2(\gamma(x+z)/\sqrt{2} - \omega t)$$

där vågimpedansen för vakuum är Z_0 och A är en positiv reell konstant. Den magnetiska fältstyrkan \mathbf{H} antar i origo vid tiden $t = 0$ maximal styrka i riktningen $(\hat{\mathbf{z}} - \hat{\mathbf{x}})/\sqrt{2}$. Bestäm den plana vågens elektriska fält till storlek och riktning överallt i rummet och tiden.

Förståelsedel (4 poäng)

b) Vilket eller vilka (om något) av följande påståenden är riktiga?

	ja	?	nej
Kontinuitetsekvationen kan härledas från Maxwells fyra postulat.	☐	☐	☐
Utöver Maxwells fyra postulat är kontinuitetsekvationen nödvändig för en fullständig beskrivning av den elektromagnetiska teorin.	☐	☐	☐
Den grundläggande fysiken i uppgiften ovan bygger endast på att rotationen av \mathbf{H} -fältet är den fria strömtätheten plus tidsderivatan av förskjutningsfältet.	☐	☐	☐
Den grundläggande fysiken i uppgiften ovan bygger endast på att \mathbf{B} -fältet är källfritt.	☐	☐	☐
Den grundläggande fysiken i uppgiften ovan bygger endast på att rotationen av \mathbf{E} -fältet är lika med minus tidsderivatan av \mathbf{B} -fältet.	☐	☐	☐
Den grundläggande fysiken i uppgiften ovan bygger endast på att \mathbf{E} -fältet är rotationsfritt.	☐	☐	☐

c) Vilket eller vilka (om något) av följande påståenden är riktiga?

	ja	?	nej
Mha Fresnels ekvationer kan vinkeln mellan \mathbf{y} -normal och propagationsriktning beräknas för en plan våg som transmitteras genom en plan gränssyta med olika dielektriska material på respektive sida.	☐	☐	☐
Brewstervinkeln anger den vinkel där ingen effekt reflekteras från en gränssyta.	☐	☐	☐
Vid beräkningar med Fresnells ekvationer måste man ta hänsyn till vågens polarisering.	☐	☐	☐
Totalreflektion är möjlig då en elektromagnetisk våg går från ett optiskt tunnare till ett optiskt tätare medium.	☐	☐	☐
Vid totalreflektion transmitteras ingen energi genom gränssytan.	☐	☐	☐
Vinkeln vid vilken totalreflektion inträffar härleds från Snells lag.	☐	☐	☐

d) Vilket eller vilka (om något) av följande påståenden är riktiga?

	ja	?	nej
Vågimpedansen hos luft är $Z=373\Omega$.	☐	☐	☐
Vågimpedansen för vatten är lägre än för luft.	☐	☐	☐
Vågimpedansen för järn är lika stor som för luft.	☐	☐	☐
Vågimpedansen är alltid ett reellt tal.	☐	☐	☐
Vågimpedansen relaterar magnetiskt fält till elektriskt fält.	☐	☐	☐
Vågimpedansen bestäms av enbart av konduktiviteten och permittiviteten hos ett material.	☐	☐	☐

e) Vilket eller vilka (om något) av följande påståenden är riktiga?

	ja	?	nej
Poyntings teorem uttrycker energikonservering.	☐	☐	☐
Poyntingvektorn kan vara tidsberoende.	☐	☐	☐
Poyntingvektorn kan definieras med komplexa \mathbf{B} - och \mathbf{E} -fält.	☐	☐	☐
Poyntingvektorn har enheten W/m .	☐	☐	☐
Poyntingvektorn kan bara definieras för monokromatiska fält.	☐	☐	☐
Poyntingvektorn kan definieras som tidsmedelvärde eller som momentanvärde.	☐	☐	☐

Problemlösningsdel (8 poäng)

En antenn strålar med intensitetsfördelningen

$$S = \frac{P_0}{R^2} \cos^3 \theta \sin^2 \varphi$$

för $0 < \theta < \pi/2$ och $0 < \varphi < 2\pi$, dvs i övre halvrymden. I den undre halvrymden ($\pi/2 < \theta < \pi$) utstrålas ingen effekt alls, dvs $S = 0$.

A) Beräkna antennförstärkningen och direktiviteten.

Förståelsedel (4 poäng)

b) Vilket eller vilka (om något) av följande påståenden är riktiga?

	ja	?	nej
För att fullständigt beskriva den grundläggande fysiken i uppgiften ovan räcker två av Maxwells postulat.	☐	☐	☐
För att fullständigt beskriva den grundläggande fysiken i uppgiften ovan behövs alla fyra Maxwells postulat.	☐	☐	☐
Den grundläggande fysiken i uppgiften ovan bygger bland annat på att rotationen av H-fältet är lika med minus tidsderivatan av E-fältet.	☐	☐	☐
Den grundläggande fysiken i uppgiften ovan bygger bland annat på att B-fältet är rotationsfritt.	☐	☐	☐
Den grundläggande fysiken i uppgiften ovan bygger bland annat på att rotationen av E-fältet är lika med minus tidsderivatan av B-fältet.	☐	☐	☐
Den grundläggande fysiken i uppgiften ovan bygger bland annat på att E-fältet är rotationsfritt.	☐	☐	☐

c) Vilket eller vilka (om något) av följande påståenden är riktiga?

	ja	?	nej
$j\omega$ -metoden för fältberäkningar fungerar bara för harmoniskt varierande fält.	☐	☐	☐
En plan våg kan uttryckas i komplex notation.	☐	☐	☐
Ett komplext uttryck på E-fältet innehåller ett explicit tidsberoende.	☐	☐	☐
En plan våg kännetecknas bland annat av att E-fältet alltid är polariserat vinkelrätt mot utbredningsriktningen.	☐	☐	☐
En plan våg kännetecknas bland annat av att H-fältet kan vara är polariserat i samma riktning som utbredningsriktningen.	☐	☐	☐
En plan våg kännetecknas bland annat av att E-fältet alltid är polariserat vinkelrätt mot utbredningsriktningen.	☐	☐	☐

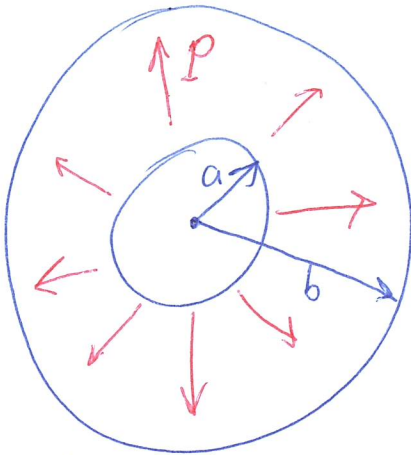
d) Vilket eller vilka (om något) av följande påståenden är riktiga?

	ja	?	nej
En kvartsvågsdipol är längre än en Hertzdipol.	☐	☐	☐
I varje ögonblick är strömmen konstant längs med en kvartsvågsdipol.	☐	☐	☐
Strålningsresistansen hos en halvstågsantenn är oberoende av strålningseffekten.	☐	☐	☐
Strålningsresistansen ökar med längden i kvadrat för alla en kvartsvågsdipol.	☐	☐	☐
En halvstågsantenn är ekvivalent med en kvartsvågsantenn över ett ledande plan.	☐	☐	☐
I varje ögonblick är strömmen konstant längs en Hertzdipol.	☐	☐	☐

e) Vilket eller vilka (om något) av följande påståenden är riktiga?

	ja	?	nej
För en god ledare är $\sigma/\omega\varepsilon \gg 1$.	☐	☐	☐
I en god ledare är $\alpha \gg \beta$.	☐	☐	☐
För en metall är vågimpedansen $Z \approx \sqrt{j\omega\mu/\sigma}$.	☐	☐	☐
En supraledare kännetecknas av att $\sigma = 0$.	☐	☐	☐
Inträngningsdjupet är mindre för höga frekvenser än för låga frekvenser. □	☐	☐	☐
Inträngningsdjupet är mindre i material med högre konduktivitet än i material med lägre konduktivitet.	☐	☐	☐

Uppgift 1

Permanent polarisationsvektor

$$P = P_0 \hat{R}$$

för $a \leq R \leq b$. I övrigt är $P = 0$.

a) Ett sätt att lösa uppgiften på är att beräkna polarisationsladdningarna. Se tex. lösningen för uppgift 3-2 i exempelsamlingen.

Enklare är dock att inse att D bara beror på fria laddningar, beräkna D och därefter E .

Vi kan beräkna D med hjälp av en Gauss-yta och relatera till de inneslutna fria laddningarna.

$$\int_S D \cdot dS = Q_{\text{fri, inne}}$$

Men $Q_{\text{fri, inne}} = 0$ och tillsammans med symmetriargument blir därmed också $D = 0$ överallt.

Vi vet vidare att

$$D = \epsilon_0 E + P \quad \Rightarrow \quad E = \frac{1}{\epsilon_0} (D - P)$$

(Observera att vi inte kan skriva $D = \epsilon_r \epsilon_0 E$ eftersom vi ej har $P = \chi_e E$ i detta fall!)

Så, i de tre olika regionerna har vi

$$\begin{array}{l}
 R < a : \\
 a < R < b : \\
 b < R :
 \end{array}
 \quad
 \mathbb{P} = \begin{cases} 0 \\ P \cdot \hat{R} \\ 0 \end{cases}, \quad
 \mathbb{D} = \begin{cases} 0 \\ 0 \\ 0 \end{cases}, \quad
 \mathbb{E} = \begin{cases} 0 \\ -\frac{P}{\epsilon_0} \hat{R} \\ 0 \end{cases}$$

Till sist beräknar vi potentialen från

$$\begin{aligned}
 V(R) &= - \int_{\infty}^R \mathbb{E} \cdot d\mathbb{R} \\
 &= - \int_{\infty}^R \mathbb{E} \cdot (\hat{R} dR')
 \end{aligned}$$

Trivialt fås $V(R > b) = 0$. Därefter fås

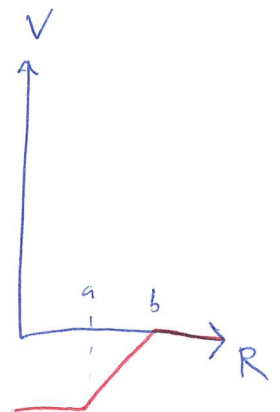
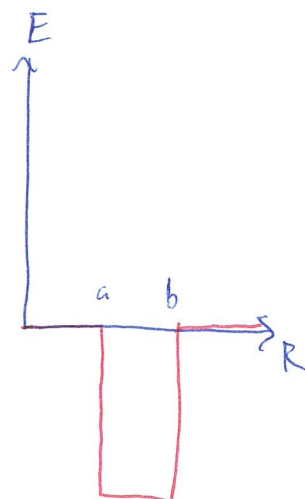
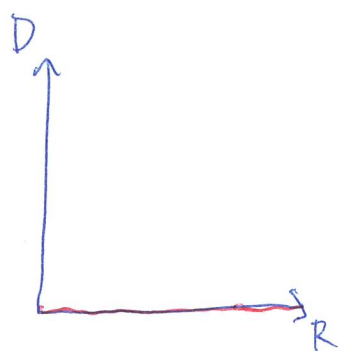
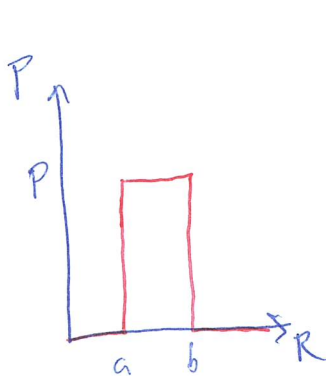
$$\begin{aligned}
 V(R | a < R < b) &= - \int_b^R -\frac{P}{\epsilon_0} dR' + V(b) \\
 &= \frac{P}{\epsilon_0} (R - b)
 \end{aligned}$$

och

$$\begin{aligned}
 V(R < a) &= - \int_a^R 0 dR' + V(a) \\
 &= V(a) = \frac{P}{\epsilon_0} (a - b)
 \end{aligned}$$

$$\Rightarrow V(R) = \begin{cases} \frac{P}{\epsilon_0} (a - b) & , \quad R < a \\ \frac{P}{\epsilon_0} (R - b) & , \quad a < R < b \\ 0 & , \quad b < R \end{cases}$$

Vi kan (om vi vill) skissa fälten.

b) Nu läggs en fri laddning Q uniformt fördelad på den inre ytan. P antas enligt uppgiften vara oförändrad.

Vi går igenom samma procedur igen men får $D \neq 0$.

$$\int_S \mathbf{D} \cdot d\mathbf{S} = Q_{\text{fri, inne}} \Rightarrow \mathbf{D} = \begin{cases} \hat{\mathbf{r}} \frac{Q}{4\pi R^2}, & R > a \\ 0, & a > R \end{cases}$$

$$\mathbf{E} = \frac{1}{\epsilon_0} (\mathbf{D} - \mathbf{P}) = \begin{cases} 0, & R < a \\ \frac{Q}{4\pi\epsilon_0 R^2} - \frac{P}{\epsilon_0}, & a < R < b \\ \frac{Q}{4\pi\epsilon_0 R^2}, & b < R \end{cases}$$

Vi beräknar sist potentialen som

$$R > b: \quad V(R) = -\int_{\infty}^R \frac{Q}{4\pi\epsilon_0 R'^2} dR' = \frac{Q}{4\pi\epsilon_0 R}$$

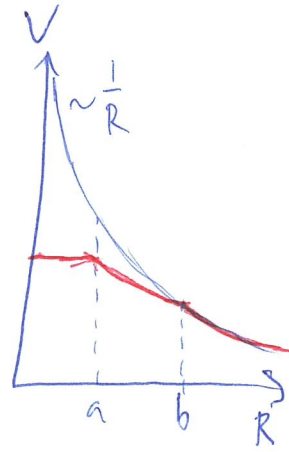
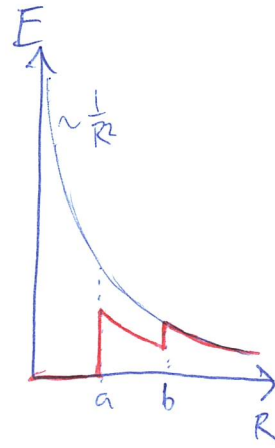
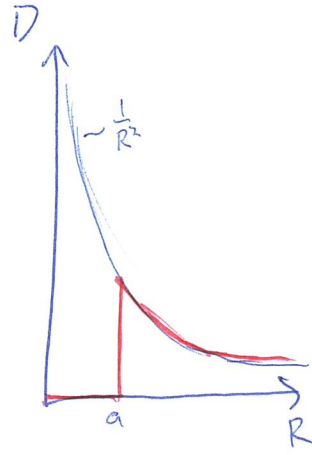
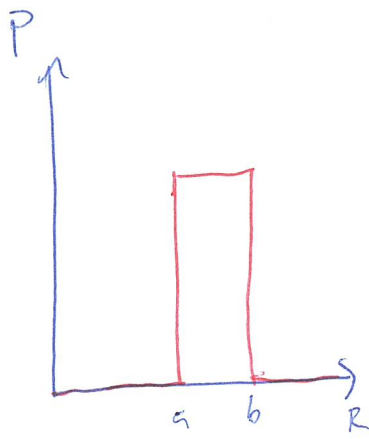
$$a < R < b: \quad V(R) = -\int_b^R \left(\frac{Q}{4\pi\epsilon_0 R'^2} - \frac{P}{\epsilon_0} \right) dR' + V(b) = \frac{Q}{4\pi\epsilon_0 R} - \frac{P}{\epsilon_0} (b-R)$$

$$R < a: \quad V(R) = -\int_a^R 0 dR' + V(a) = \frac{Q}{4\pi\epsilon_0 a} - \frac{P}{\epsilon_0} (b-a)$$

Alltså:

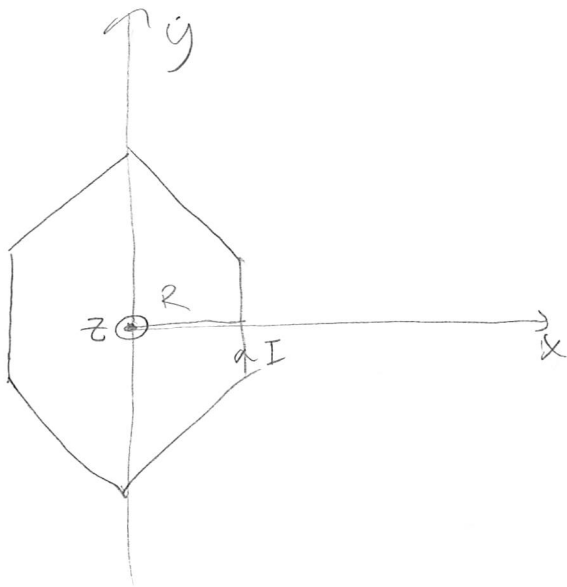
$$\begin{array}{l} R < a: \\ a < R < b: \\ b < R: \end{array} \quad \mathbf{P} = \begin{cases} 0 \\ P_0 \hat{\mathbf{r}} \\ 0 \end{cases}, \quad \mathbf{D} = \begin{cases} 0 \\ \frac{Q}{4\pi R^2} \hat{\mathbf{r}} \\ \frac{Q}{4\pi R^2} \hat{\mathbf{r}} \end{cases}, \quad \mathbf{E} = \begin{cases} 0 \\ \left(\frac{Q}{4\pi\epsilon_0 R^2} - \frac{P}{\epsilon_0} \right) \hat{\mathbf{r}} \\ \frac{Q}{4\pi\epsilon_0 R^2} \hat{\mathbf{r}} \end{cases}, \quad V = \begin{cases} \frac{Q}{4\pi\epsilon_0 a} - \frac{P}{\epsilon_0} (b-a) \\ \frac{Q}{4\pi\epsilon_0 R} - \frac{P}{\epsilon_0} (b-R) \\ \frac{Q}{4\pi\epsilon_0 R} \end{cases}$$

Fälten kan skissas

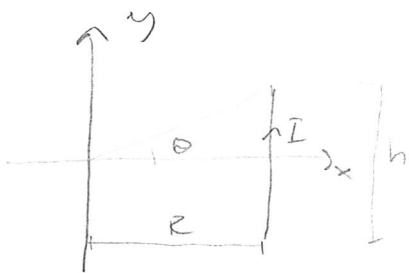
(uppg 2)

figur 1

Använd Biot-Savart för att beräkna bidraget från varje sida för sig.

Symmetri ger att varje sida ger samma bidrag

$$B(0,0,0) = \frac{\mu_0}{4\pi} I \oint \frac{dl \times R_{12}}{R_{12}^3}$$

$$dl = \hat{y} dy'$$

$$R_{12} = \underset{\substack{\uparrow \\ \text{fältpunkt}}}{0} - \underbrace{(R\hat{x} + y'\hat{y})}_{\substack{\uparrow \\ \text{källpunkt}}} = -R\hat{x} - y'\hat{y}$$

$$R_{12} = \sqrt{R^2 + y'^2}$$

$$dl \times R_{12} = dy' \hat{y} \times (-R\hat{x} - y'\hat{y}) = R dy' \hat{z}$$

$$B(0,0,0) = \frac{\mu_0 I}{4\pi} \int_{-h/2}^{h/2} \frac{R \hat{z}}{(R^2 + y'^2)^{3/2}} dy' = \left[\begin{array}{l} \text{Beta sid 160, nr 11} \\ a=1 \quad x \rightarrow y' \\ c=R \quad (+) \end{array} \right]$$

$$= \frac{\mu_0 I R}{4\pi} \hat{z} \cdot \left[\frac{y'}{R^2 (y'^2 + R^2)^{1/2}} \right]_{-h/2}^{h/2} = \frac{\mu_0 I}{4\pi R} \frac{h}{\left(\frac{h^2}{4} + R^2\right)^{1/2}} = \dots$$

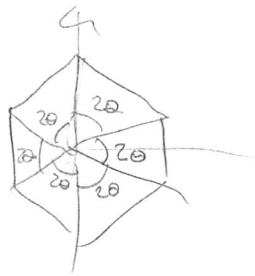
$$\frac{\mu_0 I}{2\pi R} \frac{h}{(h^2 + 4R^2)^{1/2}} \hat{z}$$

Ur figur 1 fås $\frac{h}{2} = R \tan \Theta$

② bestäms av antalet sidor

$$2\pi = 2\Theta \cdot n$$

\uparrow \uparrow
 ett varv vinkel
 för en sida

$$\Rightarrow \Theta = \frac{\pi}{n}$$

$$\Rightarrow \frac{h}{2} = R \tan \frac{\pi}{n}$$

$$B(0,0,0) = \frac{\mu_0 I}{2\pi R} \hat{z} \cdot \frac{2R \tan \frac{\pi}{n}}{(4R^2 \tan^2 \frac{\pi}{n} + 4R^2)^{1/2}}$$

$$= \frac{\mu_0 I}{2\pi R} \hat{z} \cdot \frac{\tan(\pi/n)}{(1 + \tan^2 \frac{\pi}{n})^{1/2}} = \frac{\mu_0 I}{2\pi R} \hat{z} \cdot \sin \frac{\pi}{n}$$

$$= \frac{\frac{\sin \frac{\pi}{n}}{\cos \frac{\pi}{n}}}{(1 + \frac{\sin^2 \frac{\pi}{n}}{\cos^2 \frac{\pi}{n}})^{1/2}} = \frac{\sin \frac{\pi}{n}}{(\frac{\cos^2 \frac{\pi}{n} + \sin^2 \frac{\pi}{n}}{\cos^2 \frac{\pi}{n}})^{1/2}} = \sin \frac{\pi}{n}$$

Totala (c) magnetiska flödestätheten ges av

$$B_{tot}(0,0,0) = n \cdot B(0,0,0) = \frac{n \mu_0 I}{2\pi R} \sin \frac{\pi}{n} \hat{z}$$

enligt koordinatsystemet
 i fig 1

Da $n \rightarrow \infty$,

$$B_{\text{tot}} = \frac{\mu_0 I}{2\pi R} \frac{1}{z} \cdot \left(n \cdot \sin \frac{\pi}{n} \right)$$

$$= \frac{\mu_0 I}{2\pi R} \frac{1}{z} \left(n \cdot \left(\frac{\pi}{n} + O\left(\frac{1}{n^2}\right) \right) \right)$$

$\rightarrow \pi$ da $n \rightarrow \infty$

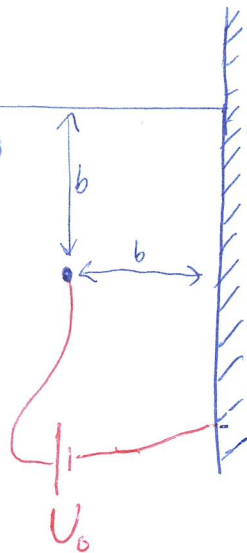
$$\xrightarrow{n \rightarrow \infty} \frac{\mu_0 I}{2R} \frac{1}{z}$$

detta är samma som för en cirkulär strömstänga!

Uppgift 3

isolator: $\sigma = 0$

ledande: $\sigma \neq 0$

Då tankens dimensioner är mycket större än b behöver vi bara bry oss om den närmsta väggen och vätskeytan.

Tråden kommer agera linjekälla till en ström och vi använder speglingsmetoden.

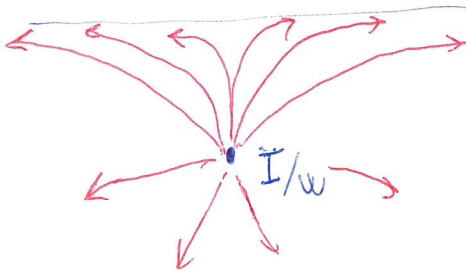
Observera dock att det är en strömkälla och inte en laddning!

Från tråden kommer en strömfördelning J/w att utgå. Vi speglar en likadan källa i vätskeytan för att få rätt randvillkor.

• I/w

Normal: $\hat{n}_2 \cdot (J_1 - J_2) = 0$

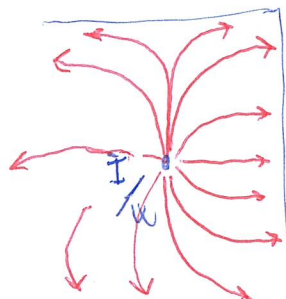
Tangential: $\hat{n}_2 \times (E_1 - E_2) = 0$

Sedan skapar vi motsatta källor speglade i metallväggen

I/w

$-I/w$

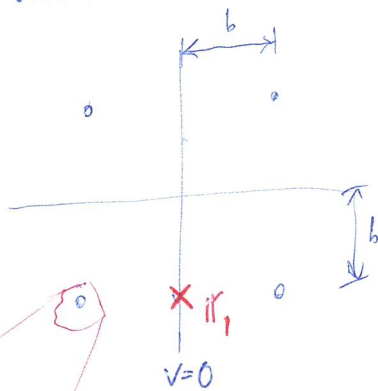
$-I/w$

Teckna nu potentialen från två linjeströmkällor.

$$V(r) = \frac{I/w}{2\pi\sigma} \ln\left(\frac{|r-r_2|}{|r-r_1|}\right)$$

Vi har två sådana par.

Sätt upp ett uttryck för potentialen i de givna punkterna nedan, där vi känner till potentialens värden

$$V(r_1) = \frac{I/w}{2\pi\sigma} \cdot \left(\ln \frac{b}{b} + \ln \frac{\sqrt{5}b}{\sqrt{5}b} \right) = 0 \quad \text{OK!}$$

$$\begin{aligned} V(r_2) &\approx \frac{I/w}{2\pi\sigma} \left(\ln \frac{2b}{a} + \ln \frac{\sqrt{(2b)^2 + (2b)^2}}{2b} \right) \\ &= \frac{I/w}{2\pi\sigma} \left(\ln \frac{2b}{a} + \ln \frac{2\sqrt{2}b}{2b} \right) = U_0 \end{aligned}$$

Spänningen mellan polerna är således

$$\begin{aligned} \Delta V &= V(r_2) - V(r_1) \\ &= \frac{I}{2\pi w \sigma} \left(\ln \frac{2b}{a} + \ln \sqrt{2} \right) \end{aligned}$$

Resistansen fås slutligen av

$$\begin{aligned} R = \frac{\Delta V}{I} &= \frac{1}{2\pi w \sigma} \left(\ln \frac{2b}{a} + \ln \sqrt{2} \right) \\ &= \frac{1}{2\pi w \sigma} \ln \frac{2\sqrt{2}b}{a} \end{aligned}$$

Uppgift 4

$$S(r, t) = E(r, t) \times H(r, t) = \frac{A^2}{Z_0} \frac{\hat{z} + \hat{x}}{\sqrt{2}} \cos^2\left(\gamma \frac{(x+z)}{\sqrt{2}} - \omega t\right)$$

Utbredningsriktning $\hat{k} = \frac{\hat{x} + \hat{z}}{\sqrt{2}}$

Ansätt uttryck för det magnetiska fältet

från information om riktning givet i uppgiften

$$H(r, t) = H \cos\left(\gamma \frac{(z+x)}{\sqrt{2}} - \omega t + \delta\right) \frac{\hat{z} - \hat{x}}{\sqrt{2}}$$

H ^{positiv} reell konstant och δ fas.

Informationen om magnet fältet i origo vid

$$t=0 \Rightarrow \delta=0$$

Bestäm $E(r, t)$ enligt

$$E(r, t) = Z_0 H(r, t) \times \hat{k}$$

$$= Z_0 H \cos\left(\gamma \frac{(z+x)}{\sqrt{2}} - \omega t\right) \left(\frac{\hat{z} - \hat{x}}{\sqrt{2}}\right) \times \left(\frac{\hat{x} + \hat{z}}{\sqrt{2}}\right)$$

$$= Z_0 H \cos\left(\gamma \frac{(z+x)}{\sqrt{2}} - \omega t\right) \hat{y}$$

Bilda poynting vektorn för att bestämma H .

$$\begin{aligned}
 S(r,t) &= E(r,t) \times H(r,t) \\
 &= H^2 z_0 \cos^2(\gamma(z+x)/\sqrt{2} - \omega t) \hat{y} \times \frac{\hat{z} - \hat{x}}{\sqrt{2}} \\
 &= H^2 z_0 \cos^2(\gamma(z+x)/\sqrt{2} - \omega t) \frac{\hat{x} + \hat{z}}{\sqrt{2}}
 \end{aligned}$$

Jämför med uttrycket för $S(r,t)$ given

$$\Rightarrow H^2 z_0 = \frac{A^2}{z_0} \Rightarrow H = \frac{A}{z_0}$$

\uparrow
 H positiv
 reellt

alltså

$$\underline{E}(r,t) = A \cos(k_0(z+x)/\sqrt{2} - \omega t) \hat{y}$$

Uppgift 5

Den totala utstrålade effekten fås genom att integrera upp intensitetsfördelningen över en sluten yta. Dock är $S=0$ för $\frac{\pi}{2} \leq \theta \leq \pi$ så vi kan nöja oss med att integrera över den övre halvkulan.

$$P_{ut} = \int_{\theta=0}^{\frac{\pi}{2}} \int_{\varphi=0}^{2\pi} \frac{P_0}{R^2} \cos^3 \theta \cdot \sin \theta \cdot \sin^2 \varphi R^2 d\theta d\varphi$$

skal-faktorer

$$= P_0 \int (\cos^3 \theta \sin \theta) d\theta \cdot \int \sin^2 \varphi d\varphi$$

$$= \left\{ \begin{array}{l} u = \cos \theta \\ du = -\sin \theta d\theta \end{array} \right\}$$

$$\bullet - \int_1^0 u^3 du = \left[\frac{u^4}{4} \right]_0^1 = \frac{1}{4}$$

$$\bullet \int_0^{2\pi} \sin^2 \varphi d\varphi = \int_0^{2\pi} \frac{1 - \cos 2\varphi}{2} d\varphi$$
$$= \pi - \left[\frac{\sin 2\varphi}{4} \right]_0^{2\pi}$$

$$\Rightarrow P_{ut} = P_0 \cdot \frac{\pi}{4}$$

Antennförstärkningen ges av intensiteten i riktningen delat med medelintensiteten.

$$G_D(\theta, \varphi) = \frac{S(R, \theta, \varphi)}{P_{ut}/4\pi R^2} = \frac{P_0 \cos^3 \theta \sin^2 \varphi / R^2}{P_0 \cdot \frac{\pi}{4} / 4\pi R^2} = 16 \cos^3 \theta \sin^2 \varphi$$

och direktiviteten ges av

$$D = G_{D, \max} = 16$$